

DM. De Morgen

De Morgen WEBSITE 28/02/2026 - 03:02

'Trumps tarieven en covid zullen een grap lijken in vergelijking met deze crisis': hou u vast voor het wereldwijde chipstekort

Gamers aller landen, wees gewaarschuwd. Als u ervan droomt om later dit jaar *Grand Theft Auto VI* op een nieuwe console te spelen, had u die beter gisteren al gekocht. Al eet alle beschikbare geheugen(chips) op en is van plan dat nog jaren vol te houden. 'Ik ben zenuwachtig over Taiwan.'

In het leven van gewone stervelingen zal 26 november 2026 een gewone herfstdag zijn. In het leven van gamers niet. Voor hen is het de dag dat *Grand Theft Auto VI* het levenslicht zal zien. Tot zover het heuglijke nieuws voor deze specifieke mensensoort, want zullen er nog wel nieuwe consoles op de kop te tikken vallen? Ook de (groot)ouders die zo'n console aan de sint wilden suggereren of onder de kerstboom wilden leggen, houden hun hart vast.

Er heerst namelijk een wereldwijd gebrek aan chips, wat de productie van spelconsoles doet stokken. Wie *GTA 6* voluit zal willen spelen, bestelt dus beter vandaag dan morgen zijn PlayStation, Nintendo Switch of Xbox. "De paniek bij de gamers is terecht", zegt AI-expert en informaticus Jeroen Baert (Nerdland). "Per levensjaar worden consoles normaal gezien gemiddeld 50 euro goedkoper. Nu worden ze juist duurder."

Sony zou volgens persbureau Bloomberg de lancering van zijn volgende PlayStation naar 2028 of zelfs 2029 willen vooruitschuiven. Rivaal Nintendo zou de prijs van de Switch 2 dit jaar willen opschroeven. Sony noch Nintendo wilde dit nieuws aan het doorgaans goed geïnformeerde persagentschap bevestigen.

Het tekort aan chips gaat veel breder dan spelconsoles. De productie van alle 'slimme' toestellen (of toestellen met een RAM-geheugen) dreigt op z'n minst te vertragen. Nieuwe airfryers, modems, pc's en smartphones, maar ook bijvoorbeeld toestellen voor de gezondheidszorg zullen minder snel op de markt komen. En/of de prijzen ervan zullen enorm stijgen.

Ook doe-het-zelvers voelen nu al de gevolgen. Baert: "Vorig jaar betaalde ik voor 'het geheugen' van een computer, die ik zelf in elkaar stak, 120 euro. Vandaag zou ik voor dezelfde kwaliteit en hoeveelheid aan geheugen 600 euro betalen."

De auto-industrie deelt mee in de klappen. "We hebben twee keuzes", zei techgoeroe Elon Musk eind januari over het hardnekkige chiptekort voor zijn Tesla's. "Ofwel botsen we recht op de chipmuur ofwel zullen we onze eigen fabriek moeten bouwen."

De meest pessimistische economen voorspellen zelfs dat 'Ramageddon' in aantocht is. "Er woedt een 'chipkoorts' die vergelijkbaar is met de goudkoorts in de Verenigde Staten halfweg de 19de eeuw", vat Francisco Jeronimo, vicepresident Data & Analytics bij marktanalysebureau IDC, de toestand samen. De laatste vooruitzichten van IDC gaan uit van een krimp van de smartphonemarkt met 13 procent.

'Gewone consumenten zullen zich vaker een 'preloved' toestel aanschaffen omdat de nieuwe producten te duur zijn'

Francisco Jeronimo
vicepresident Data & Analytics bij marktanalysebureau IDC

Chiptekorten zijn geen primeur. Al jaren vertoont de productie ervan cycli waarin een overaanbod en een gebrek aan chips elkaar afwisselen. In het begin van de pandemie piekte door alle thuiswerkers de vraag naar pc's zo hard en zo

onverwacht dat chipfabrikanten de productie niet snel genoeg konden opschalen. In januari 2022 was het weer prijs. De fabrikanten worstelden nog met de naweeën van covid toen een brand grote delen van chipproducent ASML verwoestte, wat het chiptekort nog verergerde.

Maar nu, nu is het dus echt menens. "Er zal nog nooit zo'n zwaar en lang tekort in de toeleveringsketen geweest zijn als de tekorten die nu worden voorspeld", zegt Jeronimo. "De tarieven van Trump en de covidcrisis zullen een grap lijken in vergelijking met deze crisis. Mijn advies: als u binnenkort een pc, telefoon of ander elektronisch toestel nodig hebt, had u al in de winkel moeten staan."

Tot nu toe voelden de meeste consumenten de prijsstijgingen nog niet omdat er nog een voorraadjie lag in de depots van de meeste producenten. Vanaf het tweede kwartaal zullen die magazijnen geplunderd zijn en de prijzen verveelvoudigen. Vorige maand waren er voor geheugenchips al prijsstijgingen tot 400 procent (*zie grafiek*).

Jeronimo: "De betrokken bedrijven verwachten dat het herstel er pas in 2028 zal komen, wanneer de geheugenchips weer in grotere hoeveelheden voorradig zullen zijn." Chipfabrikanten zetten nu in ijlt tempo extra productielijnen op, maar het duurt twee tot drie jaar voor die chips kunnen produceren. Baert: "Bedrijven bieden nu zelfs tegen elkaar op om chips te pakken te krijgen die nog gemaakt moeten worden."

Wie is de grootste pineut?

Premiummerken zoals Apple of Google zullen grof geld neertellen om toch nog de noodzakelijke chips voor hun smartphones te bemachtigen. Hun klanten zullen daar ook wat meer centen voor over hebben. Concreet: wie zich de nieuwste iPhone kan veroorloven, zal die de komende jaren met een abonnement van 26 of 27 maanden kopen in plaats van eentje van 24 maanden.

Door de tekorten zullen telefoons of andere toestellen uit de lagere regionen van de markt zelfs niet meer op de markt komen. Jeronimo: "Veel producenten van goedkopere toestellen kunnen geen chips meer kopen omdat de premiummerken ze weggapen. Wanneer er toch chips te koop zijn, kosten ze tientallen procenten meer. Het heeft dan geen zin meer om die toestellen te maken omdat de meerprijs voor die chips hun winstmarges opeet." Vorig jaar werden er voor 170 miljoen smartphones onder de 100 dollar verscheept, een segment dat volgens onderzoeksbureau IDC niet meer rendabel zal zijn.

Op de tweedehandsmarkt gaan de prijzen pijlsnel de lucht in. "Die markt zal boomen omdat bedrijven tweedehandstoestellen opkopen, de geheugenchips eruit halen en ze hergebruiken", voorspelt Jeronimo. "Gewone consumenten zullen zich ook vaker een *preloved* toestel aanschaffen omdat de nieuwe producten te duur zijn."

De grootste chipfabrikanten geven vandaag voorrang aan de productie van chips voor de AI-datacenters. De reden is simpel: geld

Het gebrek aan geheugen voor 'slimme' toestellen voor de consumentenmarkt wordt veroorzaakt door AI. Of, zoals de Amerikaanse openbare omroep NPR onlangs kopte: 'De wereld heeft een geheugenprobleem, dankzij artificiële intelligentie.'

AI 'vreet' de (geheugen)chips op waar zoveel fabrikanten naar snakken. De grootste chipfabrikanten Samsung, SK Hynix en Micron geven vandaag alle drie voorrang aan de productie van chips voor de AI-datacenters. De reden voor die ommezwaai is simpel: geld. Veelzeggend is dat zowel Micron als Samsung de productie voor zijn eigen consumentenmerken afbouwde ten voordele van de miljarden die de productie van chips voor AI oplevert.

Zelfs Chris Miller, auteur van het boek *Chip War* en een autoriteit op het vlak van chiptechnologie, geeft toe dat hij

verbaasd is door de enorme bedragen die AI opslorpt. "Sinds ik mijn boek afwerkte in de zomer van 2022, is dat de ontwikkeling die me het meest heeft verrast", antwoordt hij in een mail op vragen van *De Morgen*. "We wisten dat AI eraan kwam, maar de snelheid van de vooruitgang van AI is werkelijk uitzonderlijk." Bloomberg maakte recent de prognose dat Microsoft, Meta, Alphabet, Amazon en Oracle in 2026 opgeteld 650 miljard dollar (550 miljard euro) aan AI zullen uitgeven.

Alleen al Amazon en Alphabet kondigden net aan dat hun bouwwoede respectievelijk 200 en 185 miljard dollar zal kosten, wat meer geld is dan enig ander bedrijf ooit in één jaar uitgaf.

Chips zijn vaak minuscuul, maar niemand betwist dat ze zowat de belangrijkste geopolitieke instrumenten (of pasmunten?) van het moment zijn. Het zijn – de woordspeling is te mooi om te laten liggen – chips in het pokerspel tussen de grootmachten.

Xi Jinping en Donald Trump zijn er duidelijk beiden van doordrongen dat wie de chipmarkt controleert, over de wereld heerst. "Trump zal het niet graag horen, maar eigenlijk kopieert hij zijn grote rivaal Xi Jinping", zegt Roel Gevaers, professor aan het departement Transport en Ruimtelijke Economie van de UAntwerpen. "Hij subsidieert zeer sterk de sectoren die hij in de VS wil houden. Op lange termijn geldt echter dat de VS, net zoals Europa, niet de goedkope arbeidskrachten bezitten om een hoog productieniveau te halen."

Vorige maand kondigde Donald Trump aan dat hij de exportbeperkingen voor de H200-chips van Nvidia naar China opheft, wat haaks staat op het beleid van zijn Democratische voorganger Joe Biden. Aan die versoepeling hangt wel een heffing van 25 procent voor de importeurs. "Dit past volledig binnen het economische wereldbeeld van Trump, waarin handelspartners van de VS moeten betalen om te mogen genieten van de handel met en technologie van de VS", duidt Victor De Decker, onderzoeker aan het Egmont Instituut.

Trumps influisteraar over AI, David Sacks, is niet onbesproken, maar kent wel het tech-ecosysteem vanbinnen en vanbuiten. 'Sacks en zijn collega's menen dat de belangen van de VS meer gebaat zijn bij een maximale verkoop van chips aan China door Amerikaanse bedrijven, zodat zij daar een deel van de markt in handen hebben', schrijft Chris Miller in een recent opiniestuk in *The Washington Post*.

Dit zou de vooruitgang bij de Chinese concurrenten afremmen omdat de Chinese consumenten verknocht blijven aan de chips uit de VS. Wat er dan weer voor kan zorgen, zoals Nvidia-CEO Jensen Huang onlangs opmerkte, dat de VS het technologische leiderschap zullen behouden.

Onder de techgoeroes is er wel absoluut geen eensgezindheid over deze strategie. Dario Amodi, de CEO van AI-reus Anthropic en bepaald geen vriend van de Trump-administratie, riep vorig jaar juist op tot strengere restricties voor de verkoop van AI-chips aan China en maakte de vergelijking met de export van nucleaire wapens naar Noord-Korea.

Miller in zijn mail: "Ik wil toch opmerken dat er nog geen enkele geavanceerde chip naar China is verscheept, ondanks Trumps aankondiging, omdat Washington nog steeds aarzelt of het op die manier China geen voorsprong geeft in de AI-race." Trump reist in april af naar Peking. Misschien wordt het na dat bezoek wél duidelijk of die hoogst geavanceerde chips ooit in China zullen terechtkomen.

Welke logica wint?

Ongetwijfeld zullen tijdens de onderhandelingen in de Chinese hoofdstad ook Xi's plannen met Taiwan aan bod komen. Taiwan heeft met TSMC de grootste half-geleiderfabriek op zijn grondgebied. Mocht China Taiwan blokkeren, zo berekende Bloomberg enkele jaren geleden, dan zou de wereldwijde economische impact dubbel zo groot zijn als die van de pandemie.

Het huidige chiptekort zou dan slechts een bagatel blijken. “Ik ben zeker zenuwachtig over Taiwan”, mailt Miller. “De oorlogslogica zou in China de economische logica kunnen overklassen. China zou dan Taiwan binnenvallen of omsingelen. De militaire macht van China groeit elk jaar. Xi Jinping ervaart ook geen noemenswaardige tegenkanting in zijn rangen: hij ontsloeg net nog tientallen hooggeplaatste militairen... Blijft er nog iemand over die hem kan vertellen dat oorlog een gevaarlijk, mogelijk catastrofaal idee zou zijn?”

Bij al dat gebikkel om chips tussen China en Amerika is de vraag welke rol Europa nog speelt. De Europese leiders werken aan een vernieuwde versie van hun Chips Act, maar of dit zal volstaan? Gevaers: “De ambities van Europa in de AI- en farma-industrie zijn vergelijkbaar. Ook daar hadden de Europese beleidsmakers het voornemen om zelf paracetamol in grote aantallen te produceren. In realiteit zullen ze nooit meer dan enkele procenten van deze pijnstiller kunnen leveren.”

Qua innovatie behoort Europa – met IMEC in Leuven – tot de wereldtop, betreft productie bengelt het helemaal onderaan. De Decker: “In de eerste Chips Act was het doel om tegen 2030 twintig procent van het globale marktaandeel van de chipproductie in te nemen. Maar Europa zit totaal niet op schema om dat te halen. Ik betwijfel zeer sterk of er door de Chips Act 2.0 ineens veel meer geld naar de opschaling van de chipproductie zal gaan.”

Gamers – maar eigenlijk iedere Europeaan – kunnen dus alleen maar hopen dat Trump en Xi niet al te veel dwaasheden (meer) begaan.

Tine Peeters